

HEA NÄITLEJATEATER. Külli Teetamm ja Andero Ermel on sõbralikud, ühtehoidvad, soojatoonilise huumorimeelega näitlejad, teineteist taktitundeliselt väljavalgustavad partnerid.

Vana armsa Sipsiku uus elu

ARVUSTUS

**PILLE-RIIN
PURJE**
teatrikritik

«Sipsik ja vana aja asjad»

Muusikaline lastelavastus Eno Raua «Sipsiku» ainetel
Dramatiseering Leino Rei ja Kati Kivitar
Lavastaja Kati Kivitar
Osades Külli Teetamm ja Andero Ermel Tallinna Linnateatrist
Esietendus Rahvuskooper Estonia kammersaalis 16. novembril

sunuku, seejärel mitut Sipsiku seiklust: televiisoris esinemist, kevadist külmetust, lendu Kuu peale, merereisi, õnnetut taksoõitu õnneliku lõpuga... Lool on ka pealetikkumatu jõuluaja raam, ent mängida sobiks seda küllap aasta ringi.

Head rollid

Kati Kivitari lavastus on dünaamiline, kubiseb vaimukatest leidudest, helidest, kaunist valgusemängust, liikuvatest etüüdidest ja lauludest (helilooja Katri Rebane). Mänguvõtete fantaasiakülluses riivab silma vaid videoekraani kasutamine: valge lehele vanal molbertil suneb vahel liikuvaid pilte. Ehk ki seda juhtub üsna harva ning pildid on igati ilusad, teeb meele natuke nukraks, et üleilustrerivad ja paratamatult kujutusvõimet kärpivad stiilivõtet siiski tarvilikuks peetakse. Sest kui ekraan tõmbab publiku pilgu endale, tekib tunne, justkui ei usaldataks näitleja oskust luua illusiooni. Seda enam, et lavastustervikus hoitakse hoolikalt tinglikkust, ka vanaaegsust.

Sündis ju Eno Raua Sipsik sel kaugel ajal, mil televiisori oli haruldus, lastel oli siis õues mängida väga huvitav ja toas isegi natuke igav... Kõige vaimustavam oma lihtsuses on mäng ehtsa veega, kui sulavad jääpurikad katuseräästas ja Sipsikut kevadveest kuivaks väänatakse – veevannist saab hiljem külmetunud Anule jalavann ja veega musitseeritakse vallatult. Rohekassini ne siidkangas voogab ehtsa sügava merena, esietendusel olid koolijätsid esireas merelainetest eriti eelvil.

Oma põhituumalt on «Sip-

Kivitari lavastus on dünaamiline, kubiseb vaimukatest leidudest, helidest ja valgusemängust.

Õde-venda Anu ja Marti, kes pööningult Sipsiku taas üles leiavad, mängivad Külli Teetamm ja Andero Ermel.

FOTO: HARRI ROSPU

Talvine lastelavastuste hooaeg algas juba enne jõulukuud. «Sipsik ja vana aja asjad» on nutikalt valitud mängupaiga ja laia adressaadiga lavastus: asub ju Estonia kammersaal teatrimaja pööningul, kuhu on omakorda kujundatud õdus, salapärase soppidega pööning.

Sel mängupööningul, lendlevate ämblikuvõrkude keskel, ootavad uut elu vanad asjad, elustuvad rõõmsad lapsepõlvemälestused. Taas ärkab elu armas kodune kaltsunukk Sipsik.

Eno Raua lasteraamat «Sipsik» ilmus üle poole sajandi tagasi, aastal 1962. Minul on kodus 1969. aasta oranžikaaneline, Edgar Valteri muhedate piltidega «Sipsik» ja 1970. aasta järg «Anu ja Sipsik». Lavastus kingib helget nostalgiat Sipsiku eakaaslastele ja avastamislusti lastele, kes veel pole Sipsiku tuttavad. Õde-venda Anu ja Marti, kes oma lapsepõlve pööningult taas üles leiavad, mängivad südamliselt Külli Teetamm ja Andero Ermel.

Kärmekesti mööduva, sündmusrohke mängutunni vältel näeme, kuidas Mart meisterdab Anule sünnipäevaks kalt-

sik ja vana aja asjad» ikkagi vana hää näitlejateater. Eriti mõnus, et Külli Teetamm ja Andero Ermel saavad kahekesi koos mängida. Nad on sõbralikud, ühtehoidvad, soojatoonilise huumorimeelega näitlejad, teineteist taktitundeliselt väljavalgustavad partnerid.

Mõlemas rollis näeb vilkaid ümberlülitumisi parimas mõttes lapsemeelseks ja taas täiskasvanuks, kes lapsepõlve hingest kannab, mälestustele naeratab. Lisandub näitlejate õhkõrn, osavõtlik kõrvalpilg mängule. Ilmekat, igati elus-hinges Sipsiku nukku liigutavad ja häälestavad vaheldumisi mõlemad, toredalt karakterne on Sipsiku hää, nii kõnes kui liigutavalt konarlikus laulmise laadis. Osatäitjate sündimatu musi-

kaalus annab lauludele tasase, sisemonoloogilise hingestatuse. Meeldiv on lavastuses kuulamise ja kuulutamise oskus, vaikset häält usaldav mängulaad.

Helge lavalugu

Kuigi kogu aeg toimub palju, ei rahmeldata tühja. Rollid on detailrikkad ja läbimõeldud. Teetamm saab Anuna justkui natuke rohkem möllata, mängu nagu mere voogudesse sukelduda. Tema muutub viivuks telediktorigiks, kel üsnagi tädi Ruti moodi naeratus ja hää, aga ka Anust väga erinevaks jonnivaks plikaks taksos. Ermel natuke suurema venna Mardi na elab õele kaasa, annab hüva nõu, on kõigiti kohal ka vaatlejana. Naljaka ajastutruu on tema etteaste taksojuhina.

Lavastuse sõnum on sõbralik: vanu lelusid, oma lugu kandvaid asju on mõtet hoida. See haakub taaskasutuse maailmaga, aga veel enam hingelma ja mälestuste väärtustamisega. Andero Ermeli Mardi värvikas pantomiim kujuteldavat Sipsikut välja lõigates, kokku õmmeldes, veel igasugu põnevaid toiminguid sooritades on nagu väike, samas suurejooneline maailma loomise mudel.

Lavalugu lõpeb helgelt: Sipsik alustab uusi seiklusi Anu tütrekesse jõulukingina. Praegu saab Sipsikuid poest osta, neid müüdi ka Estonias. Äriidee on üllas, aga kas poleks ilmutu mövva, kui mõni vend lavastuse võimal oma õele ise Sipsiku meisterdaks?! Ema või vanaema abiga.

Jõulujazz pakub pimedal ajal hingevalgust

KIRKE ERT
kirke.ert@postimees.ee

Kolmapäeval algav ja 8. detsembrini kestev Jõulujazz on laia spektriga muusikafestival, mis pakub hingevalgust pimedasse jõulude ootamise aega, ja just seetõttu on kavas rohkem vokaalmuusikat.

Festivali tähed on kümne Grammyga pärjatud vokaalansambel Take 6, kes on Eestis kuulajaid rõõmustanud ka 2002. ning 2010. aastal, esimest korda Eestit külastav, maailma kitarristide tippklassi kuuluv Wayne Krantz, pianistid džässiuendaja Bill Laurance, tõusev täht laulja-laulukirjutaja Ryley Walker, Saksa-USA-Rootsi instrumentaalse improdzässi kvartett Amok Amor ning intiimset vokaalset kogemust pakkuv unikaalse häälega norra lauljatar Kristin Asbjørnsen.

Eestlastest rõõmustavad kuulajaid uute kavadega Len-

na Kuurmaa austusavaldusega Joni Mitchellile ja Mustonen-Sooäär-Remmel-Ruben Jazz Quartet klassikapärilitega. Oma uut albumit «Turbulence» esitleb Kirke Karja Quartet. Kitarridele ja koorile loodud eriprojekt «6 keelel 4 häälel» kannab muuhulgas ette Sven Grünbergi koostööst kitarrist Andre Maakeriga sündinud uudisteose «Kas Sind leian?».

Jazzkaare peakorraldaja Anne Ermi sõnul on eestlane väga kultuurihuviline ja tuleb hea meelega kodust välja, sõidab isegi teise linna, kui selleks on piisav motivatsioon. «Üks põhjusi on kindlasti eeldatav emotsionaalne elamus, teiseks uudishimu ja kolmandaks ainukordne võimalus kuulata kodus lemmikartisti, kelle kontserdile sõitmiseks peaks muidu kulutama mitusada eurot.»

Tõepoolest, mitu Jõulujazzi kontserti on juba enne festivali algust välja müüdnud, näiteks pal-

Ryley Walker FOTO: JÕULUJAZZ

jude muusikasõprade lemmikvokaalansambli Take 6 ja Estonian Voicesi kontserdile Tallinnas enam pileteid saada pole, kuid veel on kohti 3. detsembril Vanemuises toimuvale Tartu kontserdile. Otsas on ka piletid

Lenna Kuurmaa 23. detsembril toimuvale Joni Mitchell'i lugude kontserdile, saada on aga pileteid sama päeva õhtul kell 21.30 toimuvale lisakontserdile. Välja on müüdnud ka Anna Põldvee ja Erki Pärnoja kodukontsert, neid saab aga nautida 27. novembril Viljandis või 4. detsembril Pärnus.

Aga lähemalt välisartistidest. Wayne Krantz on kadedust tekitava meisterlikkuse ja improviseerimisoskusega kitarrilegend, kes kolme aastakümne jooksul tuntuks saanud ennekõike žanripiiride ületaja ja meisterliku improviseerijana.

Ryley Walker on omapärane, rikkaliku taustaga laulja, kelle muusikas võib iga kuulaja ära tunda talle endale tuttavate artistide mõjutusi. Mitme eksperimentaal- ja džässmuusikuga koostöös sündinud plaadid hägustavad Ameerika folgi, roki ja džässi vahelisi piire.

Grammy auhinnaga pärjatud pianist Bill Laurance on sensat-

sioonilise jazz-funk-r'n'b-kollektiivi Snarky Puppy asutajaliige, kellelt on ilmunud juba kolm sooloalbumit. Laiema tuntuse saavutas vaimustav klahvpillimängija 2014. aastal ilmunud debüütplaadiga «Flint», mis jõudis ka džässidetabelite tippu.

Unikaalse häälega norra lauljatar ja helilooja Kristin Asbjørnseni kaubamärk on kontrastirikas ja dünaamiline kõla, mis liigub melanhooliast lummasi sepingeni. Uues kavas on muuhulgas armastatud spirituaalid.

Lõpetuseks aga seekordse Jõulujazzi kõige erilisemast projektist, mida «6 keelel 4 häälel» kahtlemata on. Nimelt ühendavad kitarristid jõu Eesti Filharmonia Kammerkooriga, et kanda harvaesinevas koosluses ette tunnustatud eesti muusikute Tauno Aintsi, Robert Jürjendali ja Raul Söödi teoseid. Samuti leiab aset Sven Grünbergi uudisteose «Kas Sind leian?» esmaettekannet.

Grünbergi uudisteos «Kas Sind leian?» sündis koostöös kitarrist Andre Maakeriga. «Otsimine ja vahel ka leidmine on üks elukesksemade tegevusi. Erinevates eluetappides on meie sihid, valikud ja eelistused vägagi erinevad. Nii ka selles loos, mille kirjutasin, vaimustades nii Andre Maakeri suurepärasest kitarrikäsitlusest kui ka meie esikammerkoori kõlast ja nende mõlema sisulisest küpsusest ja särast, mis võimaldab kõlama panna ka lihtsaid helimaastikke,» räägib oma teosest Grünberg.

Kõik teosed on loodud spetsiaalselt silmas pidades kitarristide isikupära ning Eesti Filharmonia Kammerkoori kõrget vokaalkultuuri. Soleerivad eesti kitarristide paremikku kuuluvad Ain Agan, Paul Daniel, Andre Maaker ja ansambel Weekend Guitar Trio. Küllalisesinejana teeb kaasa kooriitne kitarrivirtuoos Marzi Nyman Soomest.